

De kracht van demografische veranderingen

Meer grijs op de werkvloer, geen probleem. Toch?

Congres “Langer leven, anders werken” - 11 juni 2026, Genk

Dr. Johan Van Gompel

Senior Economist KBC Groep

Docent Universiteit Antwerpen (UA & AMS) – Koninklijke Militaire School (KMS)

Waarover we het zullen hebben

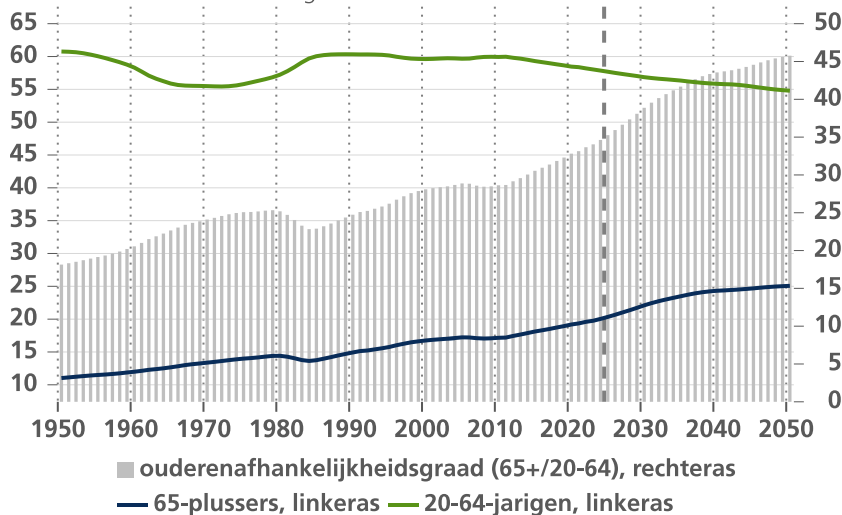
1. De vele gezichten van de vergrijzing
2. Impact op overheidsfinanciën, arbeidsmarkt en groei
3. Aan de slag blijven op hogere leeftijd

De vergrijzing heeft meerdere gezichten

België - Bevolking op arbeidsleeftijd vs oudere bevolking

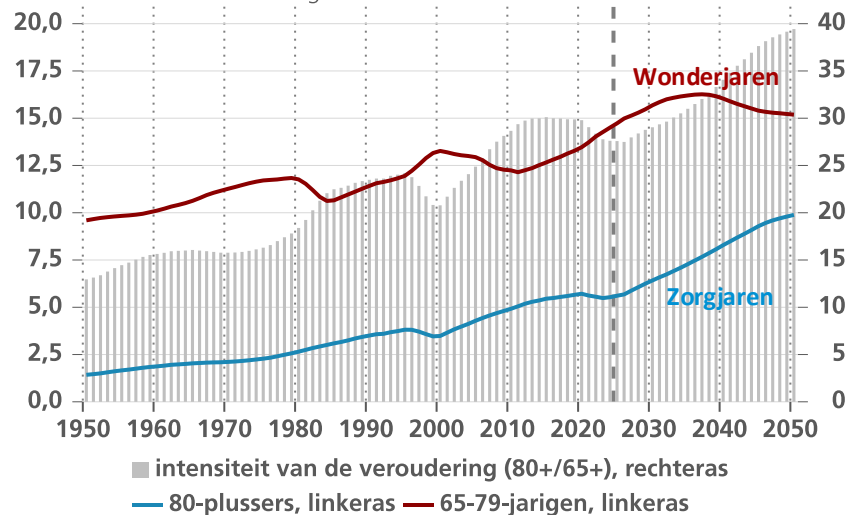
in % van de totale bevolking

Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Planbureau

België - Bevolking op oudere leeftijd

in % van de totale bevolking

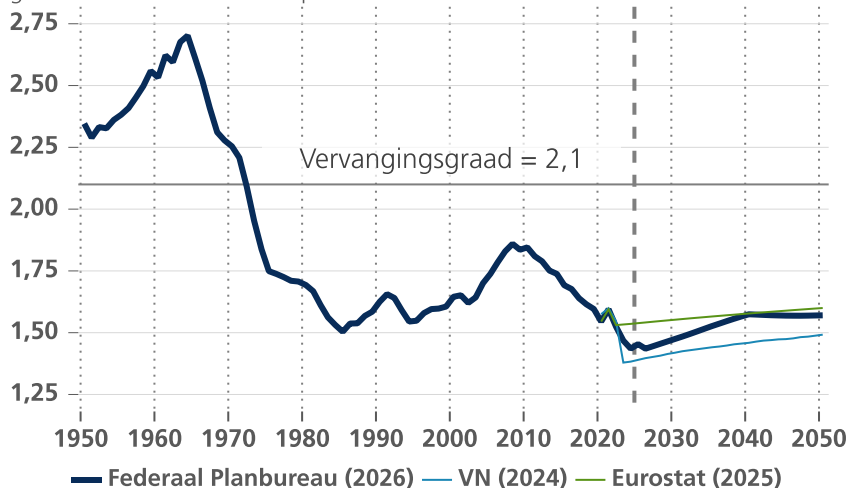
Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Planbureau

Dalende fertiliteit en stijgende levensverwachting

België - Fertiliteitsgraad

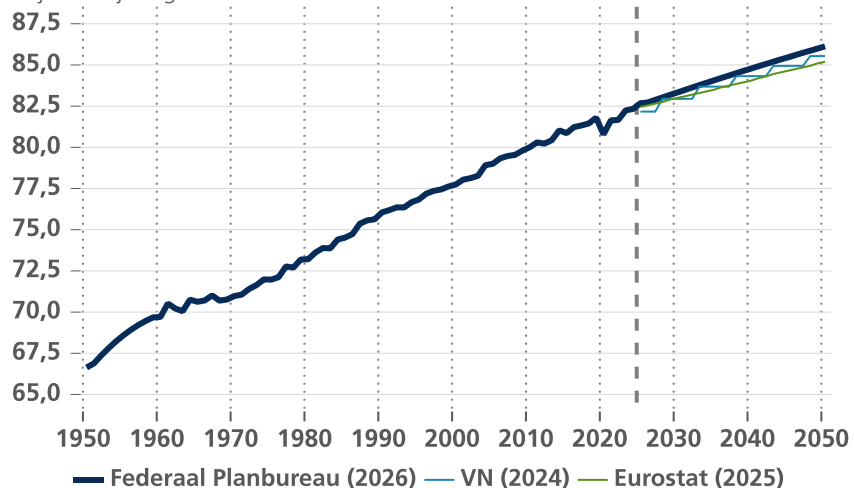
gemiddeld aantal kinderen per vrouw

Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Planbureau, Eurostat, VN
ter info: in 1900 bedroeg de fertiliteitsgraad 4 kinderen per vrouw

België - Levensverwachting

in jaren bij de geboorte

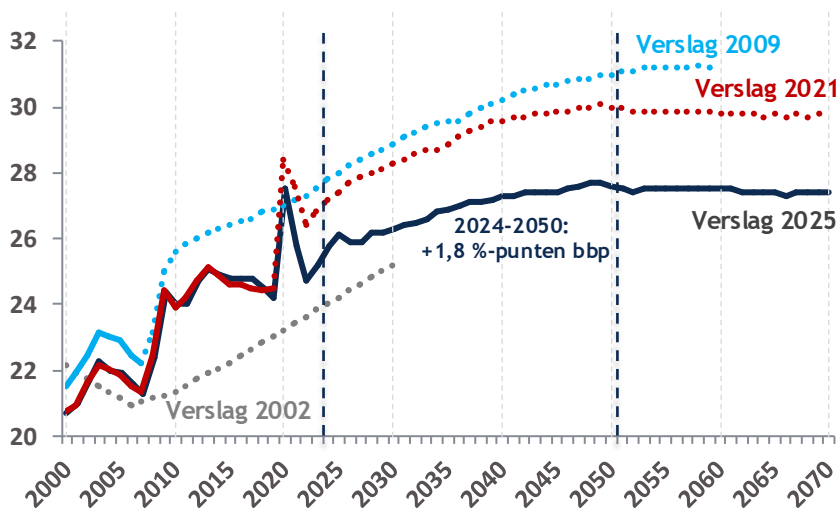

Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Planbureau, Eurostat, VN
ter info: in 1900 bedroeg de levensverwachting 51 jaar

Houdbaarheid overheidsfinanciën in het gedrang

België - Budgettaire kosten van de vergrijzing

sociale uitgaven in % van het bbp, bij ongewijzigd beleid

Bron: Studiecommissie voor de Vergrijzing (diverse jaarverslagen)

EU27 - Fiscal sustainability risk classification

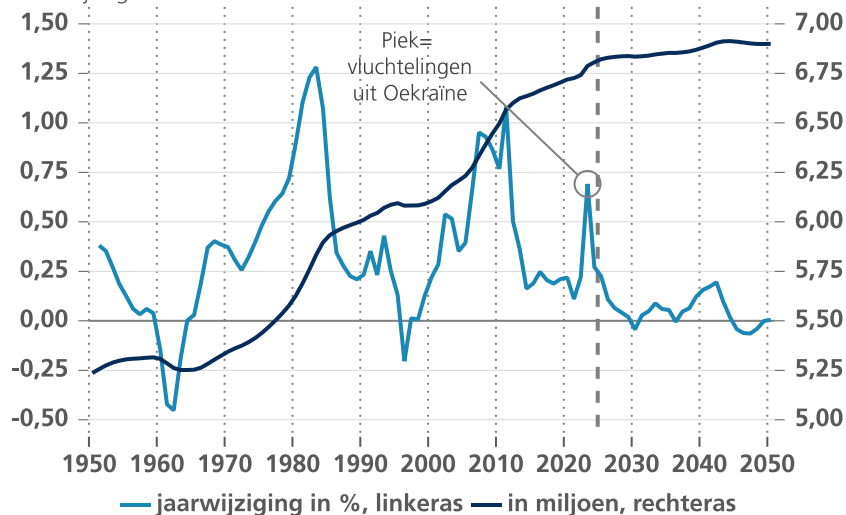
EC Debt Sustainability Monitor (februari 2026, vorig rapport tussen haakjes)

	Overall SHORT-TERM risk category	Overall MEDIUM-TERM risk category	Overall LONG-TERM risk category
BE	LOW	HIGH	HIGH
BG	LOW	MEDIUM	LOW (MEDIUM)
CZ	LOW	MEDIUM	MEDIUM
DK	LOW	LOW	LOW
DE	LOW	MEDIUM	MEDIUM
EE	LOW	LOW	LOW
IE	LOW	LOW	MEDIUM
EL	LOW	HIGH	LOW
ES	LOW	HIGH	MEDIUM
FR	LOW	HIGH	MEDIUM
HR	LOW	MEDIUM	LOW
IT	LOW	HIGH	MEDIUM
CY	LOW	MEDIUM	LOW
LV	BORDERLINE (LOW)	MEDIUM (LOW)	LOW
LT	LOW	MEDIUM	MEDIUM
LU	LOW	LOW	HIGH
HU	LOW	HIGH (MEDIUM)	MEDIUM
MT	LOW	LOW (MEDIUM)	HIGH
NL	LOW	LOW	MEDIUM
AT	LOW	HIGH (MEDIUM)	MEDIUM
PL	LOW	HIGH (MEDIUM)	MEDIUM
PT	LOW	MEDIUM (HIGH)	LOW
RO	HIGH (LOW)	HIGH	MEDIUM
SI	LOW	MEDIUM	MEDIUM (HIGH)
SK	HIGH (LOW)	HIGH	HIGH
FI	LOW	HIGH	MEDIUM
SE	LOW	LOW	LOW

Bevolking op arbeidsleeftijd stijgt niet langer (sterk)

België - Bevolking op beroepsactieve leeftijd

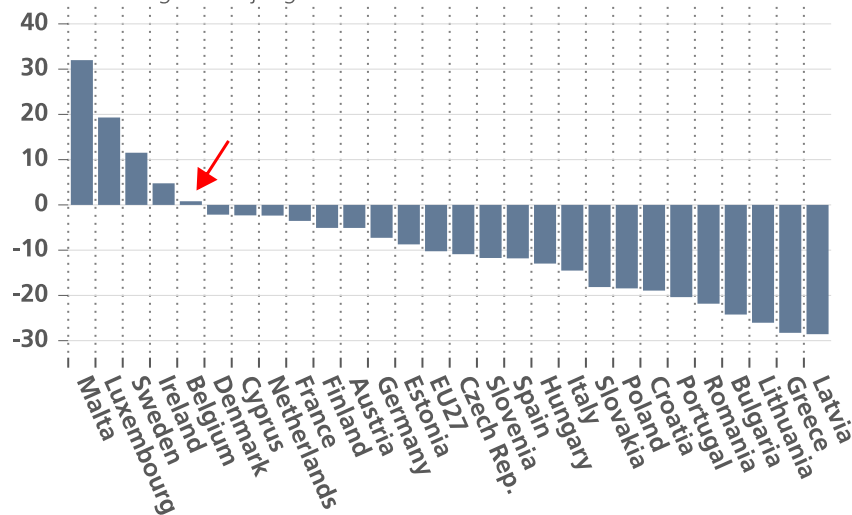
20-64-jarigen

Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Plabureau

Projectie bevolking op beroepsactieve leeftijd

%-verandering 20-64-jarigen tussen 2025 en 2050

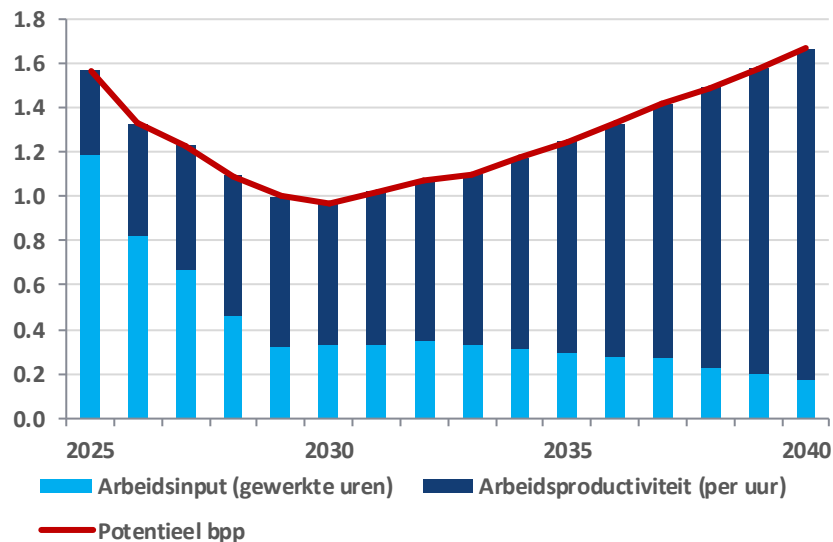

Bron: KBC Economics gebaseerd op Eurostat

Groeipotentieel staat onder neerwaartse druk

Potentiële groei van de Belgische economie

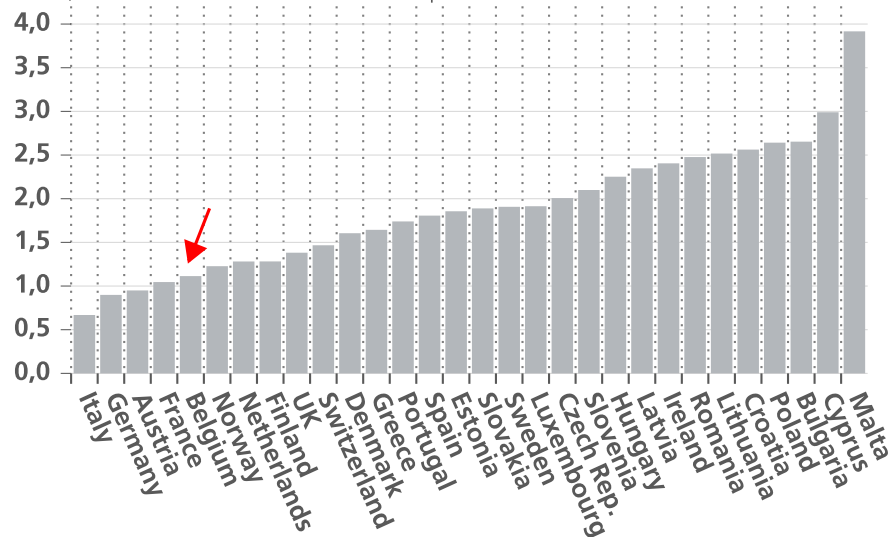
reële jaarwijziging in %, prognose Europese Commissie

Bron: KBC Economics gebaseerd op EC Ageing Report (november 2024)

Gemiddelde reële bbp-groei per jaar 2026-2031

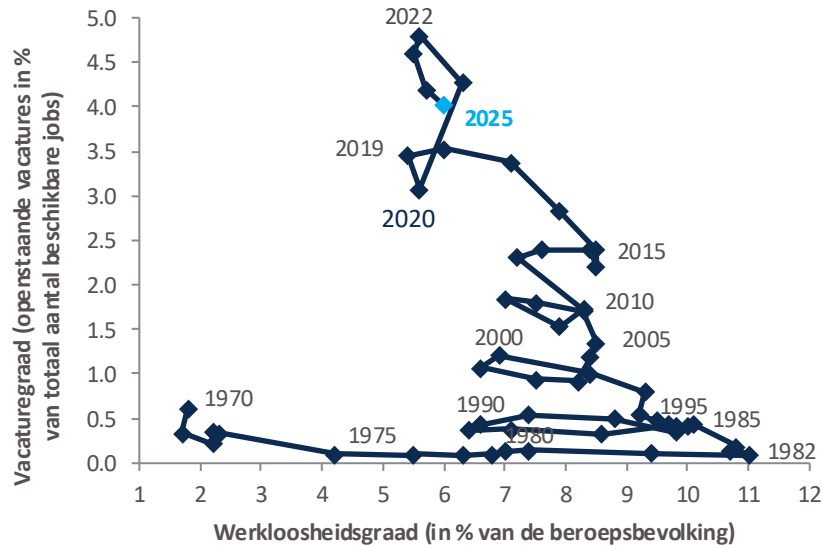
in %, IMF World Economic Outlook april 2026

Bron: KBC Economics gebaseerd op IMF

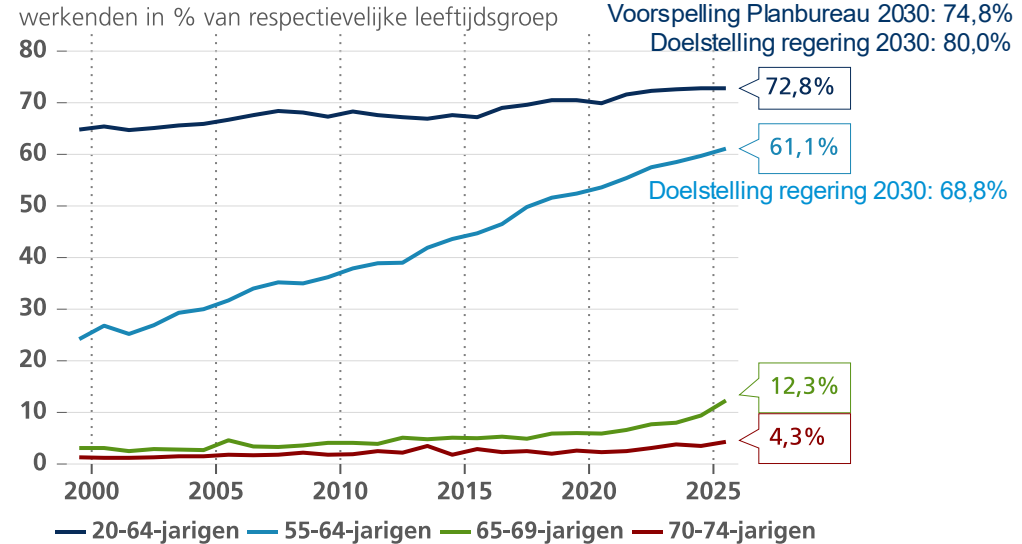
Arbeidsmarktkrapte grotendeels overeind gebleven

België - Beveridge-curve 1970-2025

Bron: KBC Economics gebaseerd op Eurostat

België - Werkzaamheidsgraad

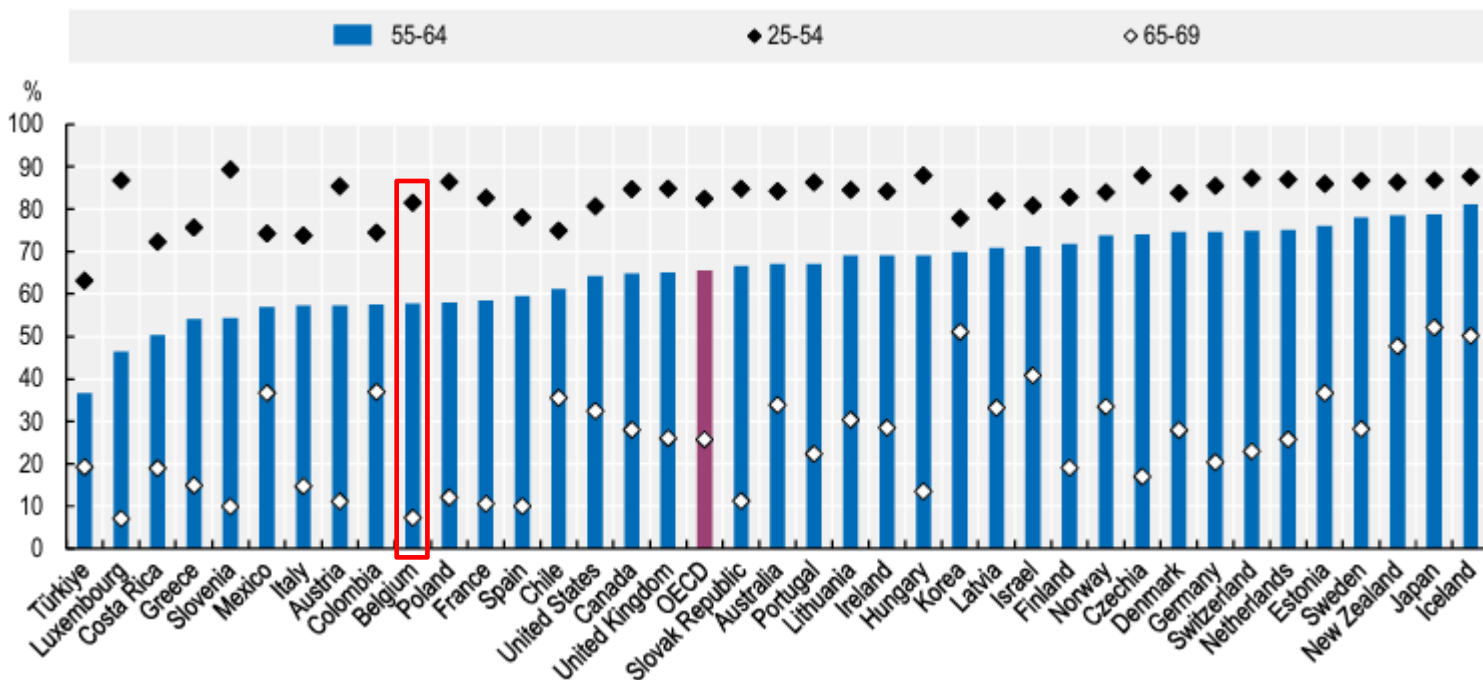

Bron: KBC Economics gebaseerd op Eurostat

Werkzaamheidsgraad verder opkrikken

Werkzaamheidsgraad naar leeftijdsgroep

werkenden in % respectievelijke leeftijdsgroep, 2024

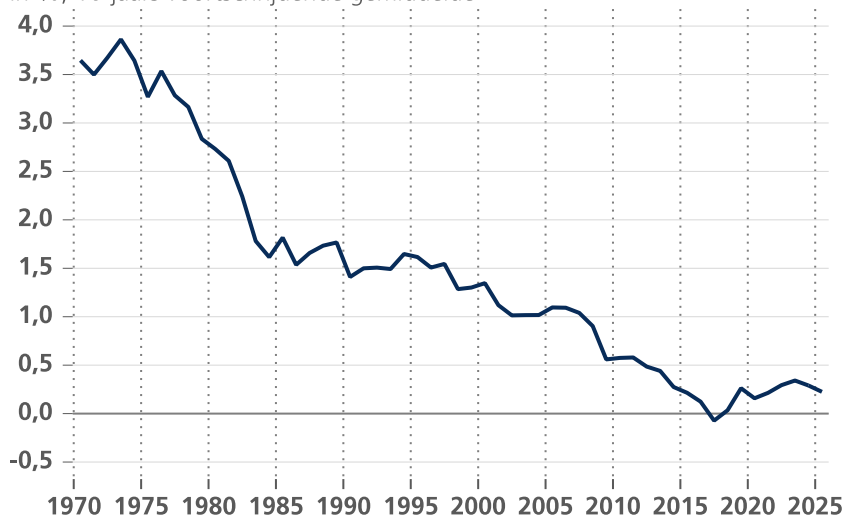

Bron: OECD, Pensions at a Glance, 2025

Productiviteitsgroei blijft te laag, ondanks innovatie

België - Groei van de totale factorproductiviteit

in %, 10-jaars voortschrijdende gemiddelde

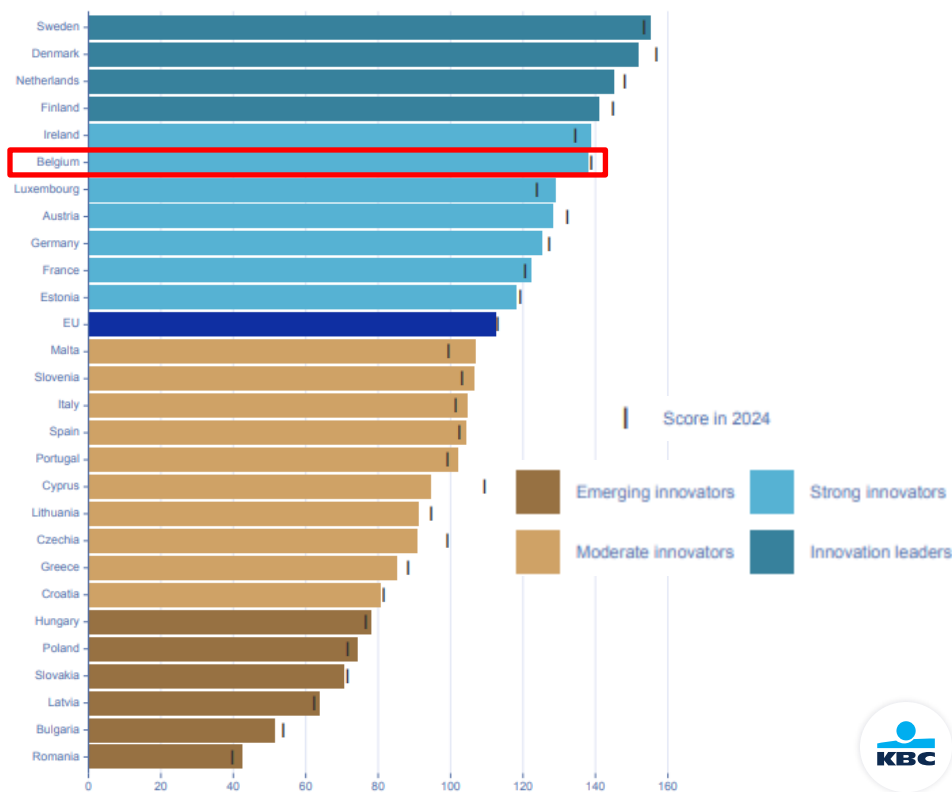

Bron: KBC Economics gebaseerd op DG ECFIN

European Innovation Scoreboard 2025

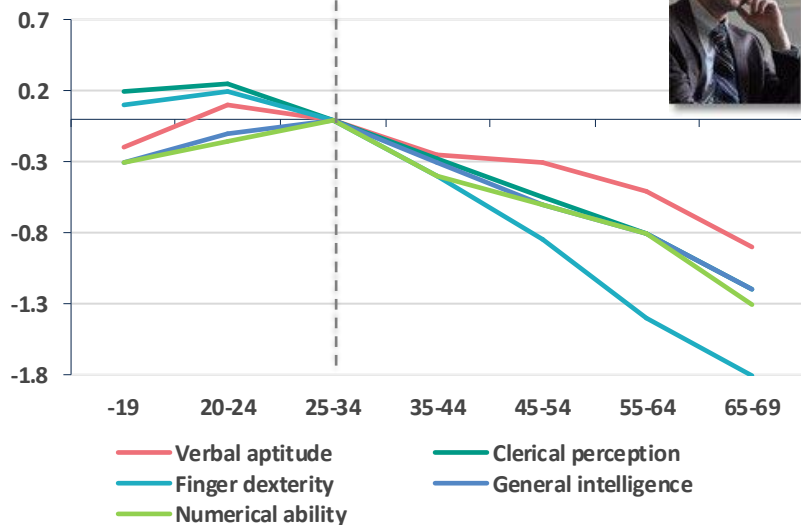
tegenover score van EU27 in 2018

relatief

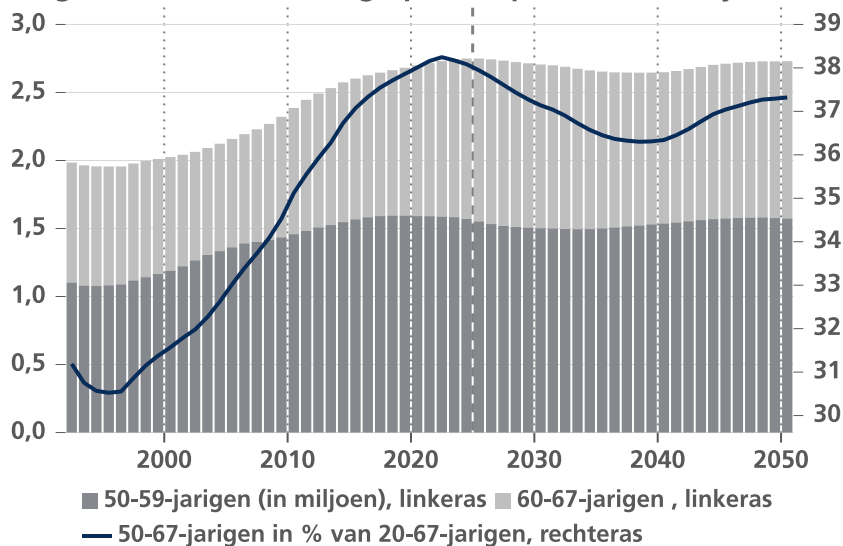
Impact vergrijzing op macro-economische productiviteit

"Over 30 and over the hill"
relatief t.o.v. leeftijdsgroep 25-34

Bron: Vegard Skirbekk (The Lancet, 2003), University of Oslo

België - Oudere bevolking op beroepsactieve leeftijd

Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Planbureau

Stereotypering doorbreken – “Oud is niet out”

Neemt geleidelijk af met leeftijd

- ✓ Gehoor- en gezichtsvermogen
- ✓ Oog-handcoördinatie
- ✓ Aandacht en reactievermogen
- ✓ Omgaan met tijdsdruk
- ✓ Omgaan met risico's
- ✓ Consciëntieus werken
- ✓ Extraversie
- ✓ Kortetermijngeheugen
- ✓ Verwerken nieuwe informatie
- ✓ Toepassen nieuwe technologie

Verbeterd of blijft lang toenemen

- ✓ Accuratesse en betrouwbaarheid
- ✓ Emotionele stabiliteit en omgaan met stress
- ✓ Denken alvorens te handelen
- ✓ Verantwoordelijkheidsgevoel
- ✓ Loyaliteit en omgang met anderen
- ✓ Relativeringsvermogen
- ✓ Communicatieve vaardigheden
- ✓ Arbeidstevredenheid
- ✓ Intrinsieke motivatie
- ✓ Ervaringskennis en expertise

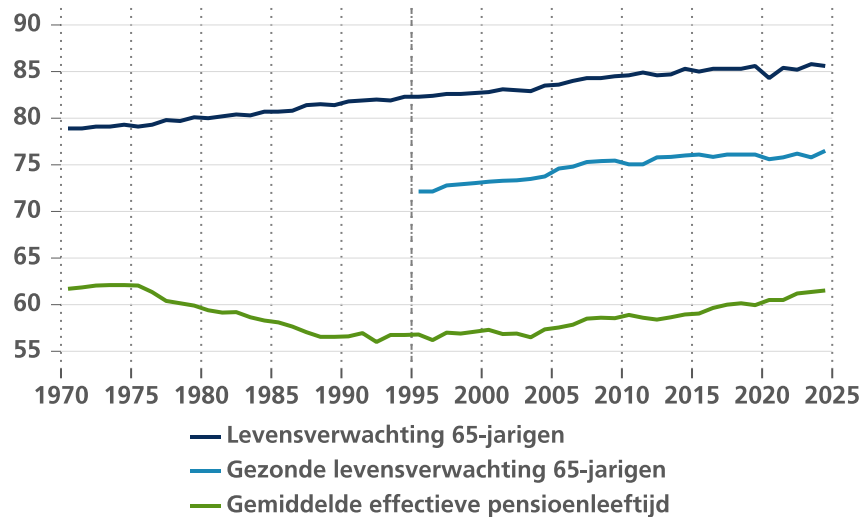

Recente micro-economische studies vinden geen correlatie tussen het aandeel van oudere werknemers en de productiviteit op bedrijfsniveau, maar wijzen op een complementariteit tussen jongere en oudere werknemers.

Langer werken in lijn met langer gezond leven

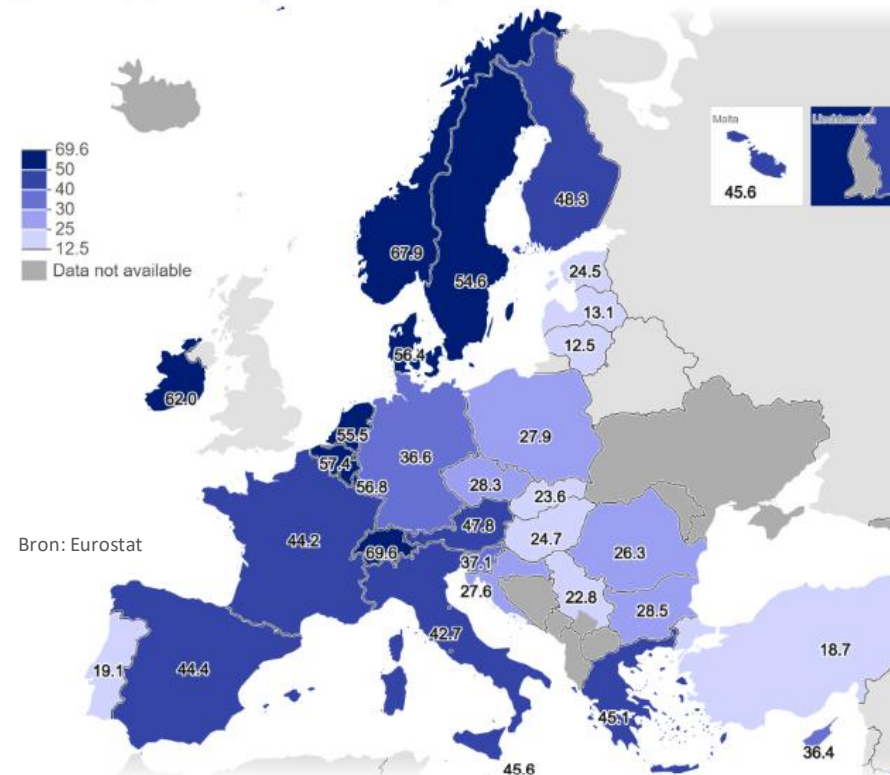
Evolutie levensverwachting en pensioenleeftijd in België

Gemiddelde mannen en vrouwen

Bron: KBC Economics gebaseerd op Federaal Planbureau, Eurostat, OESO

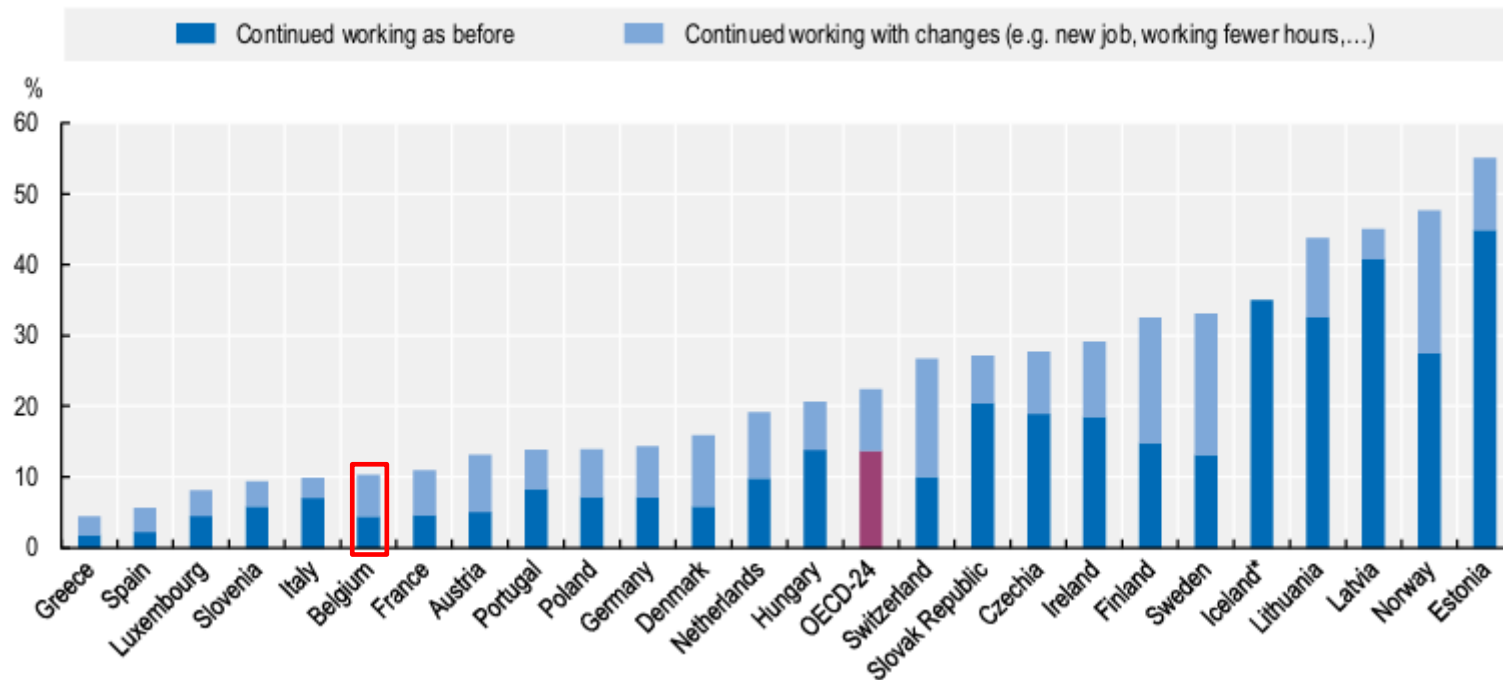
People aged 65+ with very good or good self-perceived health, 2024 (% of the population aged 65 and older)

Vandaag wordt eerder gering gewerkt na pensionering

Werken na bereiken pensioenleeftijd

% gepensioneerden (leeftijd 50-69) die verder werkten in de zes maanden volgend op de wettelijke pensioenleeftijd

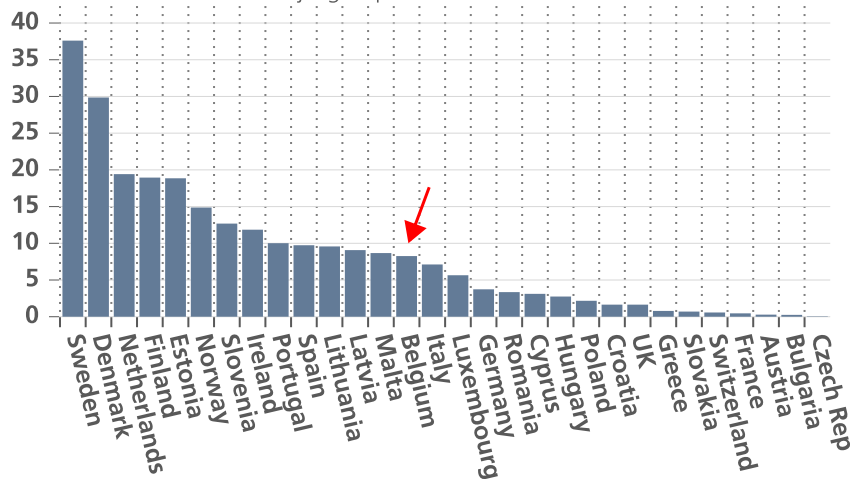

Bron: OECD, Pensions at a Glance, 2025

Langere loopbanen betekent vaker bijleren

Participatie van 55-64-jarigen in formele en niet-formele opleidingen en/of training

in % van betreffende leeftijdsgroep

Bron: KBC Economics gebaseerd op UNDESA

Arbeidsmarkt van de toekomst kent vele uitdagingen

MEER DYNAMISCHE LEVENSLLOOPBAAN

- Grotere loopbaanmobiliteit/-wendbaarheid (meer jobwissels)
- Meer gevarieerde, flexibele loopbanen en werkvormen
- Werken, leren en vrije tijd lopen meer door elkaar
- Grotere individuele loopbaanverantwoordelijkheid
- Groter belang van loopbaanbegeleiding ('personal job manager', 'job engineering')
- Meer transitie statuut werknemer naar zelfstandige en vice versa
- Meer afstemming productiviteit en loon doorheen loopbaan

NIEUWE VISIE OP SCHOLING EN VORMING

- Toenemend belang van 'inzetbaar blijven': voortdurende bij-/herscholing omwille van snelle technologische vooruitgang en ontstaan van nieuwe behoeften
- Meer algemeen vereiste van flexibele aanpassing vaardigheden/expertise doorheen loopbaan
- Diepgaande interactie/integratie van onderwijs en arbeidsmarkt
- Meer flexibel onderwijs- en opleidingsaanbod (o.m. online afstandslernen, 'blended learning', 'hybrid learning')
- Meer werkende studenten/studerende werkenden, naast het initieel onderwijs

NIEUWE ARBEIDSVORMEN EN JOBFUNCTIES

- Nieuwe technologie leidt tot jobdestructie én jobcreatie
- Complementariteit menselijke werk en robots ('corobots')
- Deeleconomie versterkt trend naar meer zelfstandige arbeid ('freelance economy')
- Statuten werknemer en zelfstandige convergeren naar elkaar
- Minder-hiërarchische structuren en meer autonomie en zelfverantwoordelijkheid van werknemers
- Arbeidspooling over verschillende werkgevers

VERDUURZAMING VAN ARBEIDSMARKT

- Betekenisvolle job-invulling: zich blijven verbonden voelen, zich van waarde blijven voelen
- Meer plaats voor zingeving/passie/werkplezier binnen de job (cf. burn-out-loze arbeidsmarkt)
- Aandacht voor kwetsbaren (laaggeschoolden, oudere werknemers,...) in een door technologie gedomineerde omgeving
- Aandacht voor toenemende diversiteit op de werkplek
- Minder belasting op 'positieve' activiteiten (waaronder arbeid), meer belasting op 'negatieve' (bv. vervuilende) activiteiten
- Ethische kaders als antwoord op privacy- en morele vragen

Enkele afsluitende bedenkingen...

- Wie 52 jaar is, op 22 is beginnen werken en door mag/moet tot 67 jaar, heeft nog een derde van het werkend leven voor zich.
- Iemand die in de toekomst start op 25 en verwacht wordt te werken tot 70, is op 50 maar net voorbij de helft.